

Finansklagenemnda Skade

Avgjørelse FinKN 2021-74

28.1.2021

KLP Skadeforsikring AS

Næringsliv

Avbruddstap – vannlekkasje fra tunnel – dekningsmessig skade?

I forbindelse med bygging av trykktunnel til nytt kraftverk oppstod vannlekkasje. Sikrede opplyste at lekkasjen ble oppdaget i forbindelse med fylling av tunnel for prøvedrift av kraftverket. Oppfyllingen ble stoppet og tunnelen tømt for vann. For å finne årsaken til sprekkdannelsen ble det gjennomført geologiske undersøkelser. Endringer i prosjektet som følge av lekkasjen medførte forsinkelser i ferdigstilling av kraftverket. Sikrede fremmet krav om dekning for avbruddstap som følge av skade på tunnel. Selskapet avslo dekning med den begrunnelse at det ikke hadde vært skade på bygg under utførelse. Selskapet viste blant annet til at fjellets opprinnelige tilstand var årsaken til lekkasjen, ved at allerede eksisterende sprekker ble fylt med vann. Sikrede hevdet at det under fylling av vann i tunnelen oppstod trykk som førte til nye sprekker. Nemnda kom til at avbruddstapet ikke var dekningsmessige da det ikke var oppstått skade som rammer "bygning, maskiner, inventar eller løsøre", slik vilkårene krever.

ANTATT ØKONOMISK OMFANG: inntil kr 10 millioner

Saksfremstilling

Saken gjelder krav om dekning for avbruddstap.

Av forsikringsvilkårene for bygg under oppføring pkt. 3 fremgår:

3 Hva forsikringen omfatter

Forsikringen omfatter byggeprosjekter som er angitt i forsikringsbeviset.

3.1 Hvilke objekter som omfattes av forsikringen

- utførte bygge-, anleggs-, monterings- og installasjonsarbeider
- materialer og utstyr som er losset på forsikringsstedet og som skal inngå i arbeidet
- materialer og utstyr byggherren har betalt forskudd for og materialer og utstyr byggherren har overgitt i entreprenørens besittelse

Fra forsikringsvilkårenes pkt. 6 hitsettes:

6 Hvilke skader som erstattes og hvilke begrensninger som gjelder

Selskapet svarer for plutselige skader på ting inntruffet i forsikringstiden.

Hvilke skadetyper som omfattes av forsikringen fremgår av forsikringsbeviset.

Det fremgår av vilkårenes pkt. 6.5.3 om "annen skade" at:

Selskapet svarer også for annen skade enn nevnt i punkt 6.1 til 6.5.2 med de begrensninger og unntak som er nevnt i disse punktene, dersom skaden har ytre årsak og rammer bygning, maskiner, inventar eller løsøre på forsikringsstedet.

Unntak:

(...)

- skade ved svinn eller setninger, sviktende fundamentering, konstruksjonsfeil, feilaktig bruk eller montasje, svak konstruksjon, materialfeil

Etter særvilkårene om avbruddstap for byggherre pkt. 3 omfatter forsikringen:

... avbruddstap (tap og ekstrakostnader/merkostnader), byggherren påføres i ansvarstiden som følge av erstatningsmessig skade på kontraktsarbeidene som fører til forsinket overtakelse. Skaden må være erstatningsmessig etter (selskapets) vilkår for Bygg under oppføring, EBO01-BYG-05.

I forbindelse med bygging av nytt kraftverk oppstod uforutsette lekkasjer fra tunnel til kraftverk. I skademelding av 19.6.19 fremmet sikrede krav om dekning for avbruddstap som følge av "skade på tunnel i forbindelse med bygging av nytt kraftverk".

I e-post av 20.6.19 opplyste sikrede til selskapet at lekkasjen ble oppdaget i forbindelse med fylling av tunnel for prøvedrift av kraftverket.

Som underlag for krav om dekning for avbruddstap oversendte sikrede tre ulike geologirapporter. Samtlige rapporter ble utformet i mai 2019. Sikrede har opplyst at rapportene ble innhentet som bidrag til å finne en løsning på de tekniske problemene prosjektet hadde møtt, og ikke utarbeidet med sikte på selve forsikringssaken.

I oppsummeringen under pkt. 9.1 i rapporten fra R. konkluderes bl.a. med at:

- Det oppstår vannlekkasjer fra (tunnelen) ved oppfylling høyere enn kote 300. Fortsatt er det 150 meter opp til HRV.
- Det er vannlekkasjer fra (tunnelen) til (annen tunnel) gjennom sprekkesystem i berget.
- Betongproppen i (tunnelen) er plassert i meget godt berg, det viser ingen tegn til lekkasjer av betydning, og det har ikke skjedd hydraulisk splitting ved proppen.
- Det er utført måling av minste hovedspenning, i (tunnelen)... Resultatene er av varierende størrelse og de er ikke helt sammenfallende med bergoverdekningen. Dette gjelder i (tunnelen).
- Basert på måling av minste hovedspenning, og vanntrykket ved oppfylling, er det etter Rs mening lite sannsynlig at det har skjedd hydraulisk splitting av berget i trykktunnelen.
- Vannlekkasjene øker med økende vanntrykk i tunnelen.

I rapporten fra M. heter det i oppsummeringen under pkt. 6:

- Observasjoner og bilder fra befaringen av (tunnelen) viser flere langsgående sprekker i hengen, som forekommer både i sprøytebetong og i bart berg
- Hver av disse er observert sammenhengende over 10-20 m lengde og flere steder mellom pel 290-590. Overkant propp ligger på pel 68.
- Sprekkene virker å være nye og de skjærer tvers gjennom mange strukturer i bergmassen. Dette er mulige og sannsynlige indikasjoner på hydraulisk grunnbrudd.
- Av den årsak, og sett i sammenheng med vannfylling, kan sprekkene foreløpig antas å være forårsaket av hydraulisk splitting/jekking og primærårsak til de store utlekkasjene som er registrert under vannfylling.

Rapport fra B. AS, under bildet av "Sprekk i heng i sikret parti ved pel 450", sier:

(...) Sprekken var ny og synlig både i usikret berg og gjennom sprøytebetongsikret berg. Sprekken krysset de steile tektoniske sprekkene omtalt foran. Sprekkeåpningen ble estimert til flere millimeter, gradvis tynnere opp mot pel 650. Dannelse av en ny sprekk langs tunnelen over en strekning på mer enn 200 meter vurderes å ha sammenheng med vanntrykket som ble påført tunnelen under fylling, se snitt under.

Og videre under punktet "*Diskusjon*":

Vanntrykket i området der brudd i hengen er synlig samsvarer med et overtrykk i størrelsesorden 1 MPa. Dette er basert på data fra fylling og det trykknivå, 250 – 270 mvs, der fyllekurven gikk over fra lineært til et stadig mer krummet forløp. Krummet forløp indikerer økende lekkasje som igjen skyldes økende trykkehøyde og at sprekker åpner seg ved hydraulisk jekking. Hydraulisk brudd i tunnelen ved et svært lavt vanntrykk er ikke forenlig med målte bergtrykk i forkant av plassering av rørkonus, se kartutsnitt under der gjennomsnittsverdier for målepunktene er påført.

Selskapet avsto krav om dekning for avbrudd i brev av 11.9.19 og viste til at vannlekkasjen i trykksatt tunnel skyldtes geologiske forhold i visse deler av tunnelløpet, og dermed ikke utgjorde en skade.

I tilsvaret til selskapet skrev sikrede at det var en misforståelse at de geologiske forholdene ikke var endret, jf. brev av 16.9.19. Til støtte for et slikt syn, viste sikrede særlig til rapporten fra M. Videre redegjorde sikrede for hvorfor trykktunnelen måtte regnes som "bygning" forsikret under polisen for "bygg under oppføring", slik at skaden var dekket under vilkårspkt. 6.5.3.

Selskapet svarte sikrede i brev av 7.10.19 hvor det fastholdt sin tidligere konklusjon. Sikrede klaget til Finansklagenemnda 5.4.20.

Sikrede krever dekning for skade på tunnelen og anfører at skaden skjedde på forsikringsstedet, og at forsikringen dekker byggingen av kraftverket. Forsikringen gjelder hele prosjektet, hvilket inkluderer blant annet byggingen av kraftverket i fjell med tilhørende rørgater, tunneler og nødvendige installasjoner. Trykktunnelen er en del av de utførte bygge- og anleggsarbeidene, jf. vilkårenes pkt. 3.1. Videre må vilkårene i pkt. 6 anses oppfylt. I likhet med situasjonen i FKN 2009-353 oppstod sprekken i fjellet, og den påfølgende lekkasjen ved at tunnelen ble trykksatt. Skaden er da "plutselig".

Sikrede anfører videre at vilkårene i pkt. 6.5.3 er oppfylt. Det foreligger en skade som er dekningsmessig under forsikringen, da det dreier seg om en plutselig skade som har "ytre årsak". Lekkasjen hadde ikke hadde oppstått uten at det ble satt på vanntrykk som medførte hydraulisk jekking. Videre må trykktunnelen inngå i "bygning" som er forsikret under polisen for "bygg under oppføring". Vilårene i polisen er ikke tilpasset til prosjektet og må derfor tolkes i lys av hva som er forsikret. I forsikringsbeviset fremgår at det er prosjektet som sådan er forsikret. Tunnelen er en del av prosjektet, og kraftverket og må derfor anses for "bygning" under forsikringsvilkårene. Ingen av unntakene i pkt. 6.5.3 kommer til anvendelse i denne saken.

Selskapet avviser ansvar og anfører at vilkårene for dekning av avbruddstap for byggherre ikke er oppfylt fordi det ikke er en skade på tunnelen. Lekkasje fra tunnelen skyldes geologiske forhold i fjellet, der vannet har fulgt sprekker som allerede var i berget før fylling av tunnelen med vann. De tre rapportene gir ikke grunnlag for å konkludere med at tunnelen ble skadet i forbindelse med trykktesting ved fylling av vann.

Hvis lekkasjen representerer en skade, må den dekkes under pkt. 6.5.3, som ikke omfatter en tunnel. Ordlyden i pkt. 6.5.3 er entydig, og dekningen omfatter kun de forsikringsobjekter som spesifikt er angitt i vilkåret. Selskapet avviser sikredes anførsel om at forsikringsvilkårene er standardisert til boligbygging, og ikke er tilpasset sikredes virksomhet. Tunnelen er dekket av forsikringen, og skader på og i tunnel med årsak i bl.a. brann, lynnedslag og eksplosjon ville vært dekket. Selskapet har bevisst foretatt en vurdering av hvilke skadeårsaker som dekkes når forsikringsvilkårene har blitt utformet.

Selskapet fastholder også at det ikke er tatt tilbørlig hensyn til tester utført før konstruksjon, og at hendelsen med vannlekkasje fra tunnelen skyldes "svak konstruksjon". Unntaket i pkt. 6.5.3 må i alle tilfeller komme til anvendelse.

Finansklagenemnda Skades begrunnelse

Spørsmålet er om selskapet er ansvarlig for avbruddstap.

Sikredes forsikring omfatter:

... avbruddstap (tap og ekstrakostnader/merkostnader), byggherren påføres i ansvarstiden som følge av erstatningsmessig skade på kontraktsarbeidene som fører til forsinket overtakelse. Skaden må være erstatningsmessig etter (selskapets) vilkår for Bygg under oppføring, EBO01-BYG-05.

Forutsetningen for dekning av avbruddstap er altså at det foreligger en erstatningsmessig skade etter vilkårene for Bygg under oppføring. Nemnda forstår det slik at den aktuelle dekningsklausulen er:

6 Hvilke skader som erstattes og hvilke begrensninger som gjelder

Selskapet svarer for plutselige skader på ting inntruffet i forsikringstiden.

Hvilke skadetyper som omfattes av forsikringen fremgår av forsikringsbeviset.

Det fremgår av vilkårenes pkt. 6.5.3 om "annen skade" at:

Selskapet svarer også for annen skade enn nevnt i punkt 6.1 til 6.5.2 med de begrensninger og unntak som er nevnt i disse punktene, dersom skaden har ytre årsak og rammer bygning, maskiner, inventar eller løsøre på forsikringsstedet.

Forutsetningen for dekning er etter dette at det må dreie seg om "plutselig" skade med ytre årsak som rammer "bygning, maskiner, inventar eller løsøre". Tunnel er ikke nevnt, og kan åpenbart ikke regnes som maskin, inventar eller løsøre. En bygning er en frittstående fast konstruksjon, bygget for å gi ly til mennesker, materiell, tekniske installasjoner og så videre. Den aktuelle skaden rammet en tunnel, som er en underjordisk eller undersjøisk passasje. Nemnda kan derfor ikke se at skade på tunnelen er omfattet av dette vilkåret.

Avgjørelsen er enstemmig.

Finansklagenemnda Skades konklusjon

Selskapet gis medhold.

Ved behandlingen deltok Trine-Lise Wilhelmsen (leder), Vibeke Stiansen (selskapsrepresentant) og Andreas Pihlstrøm (næringsrepresentant).